

lidé, kteří mě obklopují, dokážu si představit, že odejdu. Opustím svou pozici. Nebojím se později časem si najít nové místo v profesním životě, popř. i v soukromém, pokud to bude nutné.

Jsem přesvědčena, že pokud chci pomoci druhému člověku, ať už je to nemocné nebo umírající dítě, jeho pečující blízcí nebo komukoli jinému, musím se naučit nejdříve pomáhat sama sobě. A to pravdivě, upřímně a s hlubokou pokorou až na dřevě, jak se říká. Pokud to neumím, učím se to, jdu krok po kroku, den za dnem, jsem k sobě důsledná, ale zároveň vlídná. Mám se ráda taková, jaká jsem, a pokud se mi to takto nelíbí, měním to.

Každý den večer, než jdu spát, si v duchu vědomě procházím celý den. Co jsem se nového naučila, co bych udělala/řekla jinak, kdybych mohla, za co se mohu pochválit. Snažím se usínat s pocitem, že všechno, co jsem dnes dělala, bylo tak, jak nejlépe jsem uměla. A zítra to třeba udělám jinak, lépe, už i se zkušenostmi, které jsem si nabrala dnes.“

Literatura

- ATTIG, T. Relating the world: Making and finding meanings. In NEMEYER, R. *Meaning construction and the experience of loss*. Washington, DC: American Psychological Association, 2001. p. 33–53. ISBN 978-1-55798-742-6.
- BANK, S. P., KAHN, M. D. *The sibling bond*. New York: Basic Books, 1982. 363 p. ISBN 04-6507-818-4.
- BOWLBY, J. *Ztráta*. Praha: Portál, 2013. 424 s. ISBN 978-80-262-0355.
- BUŽGOVÁ, R., PÁLENÍKOVÁ, A. Lived experience of parents of children with life-limiting and lifethreatening disease. *Central European Journal of Nursing and Midwifery* 2015; vol. 6, no. 1, p. 209–217. ISSN 2336-3517.
- CICIRELLI, V. G. *Sibling relationships across the lifespan*. New York: Plenum Press, 1995. 255 p. ISBN 978-1-4757-6509-0.
- CONTRO, N. A. et al. Hospital staff and family perspectives regarding quality of paediatric palliative care. *Pediatrics* 2004; vol. 114, no. 5, p. 1248–1252. ISSN 0031-4005.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 318 s. ISBN 978-80-7380-581-4.
- DAVIES, B. Toward siblings' understanding and perspective of death. In GROLLMAN, E. (ed.) *Bereaved children and teens: A support guide for parents and professionals*. Boston: Beacon Press, 1995. p. 61–74. ISBN 978-080-70-2307-5.
- DAVIES, B. *Shadows in the sun: The experiences of sibling bereavement in childhood*. Philadelphia: Brunner/Mazel, 1999. 264 p. ISBN 978-08-763-0912-4.
- DOHNALOVÁ, Z. Ztráta blízkého člověka. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. s. 375–377. ISBN 978-80-262-0366-7.
- DOHNALOVÁ, Z., MUSIL, L. Přínos sdružení Dlouhá cesta pro matky a rodiny vyrovnávající se se ztrátou dítěte. *Sociální práce/Sociálna práca* 2008; roč. 8, č. 2, s. 106–120. ISSN 1213-6204.
- DOKA, K. J. *Grief is a Journey. Finding Your Path Through Loss*. New York: Artia Books eBook, 2016. 166 p. ISBN 978-1-4767-7153-3.
- DYREGROV, A. Parental reactions to the loss of an infant child: a Review. *Scandinavian journal of psychology* 1990; vol. 31, p. 366–280. ISSN 1467-9450.

- HELLER, K. S. et al. Continuity of care and caring: what matters to parents of children with life-threatening conditions. *Journal of Paediatric Nursing* 2005; vol. 20, no. 5, p. 335–346. ISSN 1532-8449.
- HOGAN, N., DeSANTIS, L. Adolescent sibling bereavement: An ongoing attachment. *Qualitative Health Research* 1992; vol. 2, p. 159–177. ISSN 1552-7557.
- HORSLEY, H., PATTERSON, T. The effect of a parent guidance intervention on communication among adolescents who have experienced the sudden death of a sibling. *American Journal of Family Therapy* 2006; vol. 34, no. 2, p. 119–137. ISSN 1521-0383.
- FIRTHOVÁ, P. a kol. *Ztráta, změna a zármutek v kontextu paliativní péče*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007. 236 s. ISBN 978-80-87029-21-3.
- FOSTER, T. L. et al. Changes in Siblings after the Death of a Child from Cancer. *Cancer Nursing*, 2013; vol. 35, no. 5, p. 347–354. ISSN 0162-220X.
- KÁROVÁ, Š. a kol. Psychosociální potřeby zdravých sourozenců onkologicky nemocných dětí aneb „zapomenuté děti“. *Československá psychologie* 2009; roč. 23, č. 2, s. 149–157. ISSN 0009-062X.
- KÁROVÁ, Š. *Skrytí hrdinové: průvodce pro rodiče: jak můžete podpořit sourozence nemocných dětí*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 26 s. ISBN 978-802-1060-746.
- KLASS, D. et al. *Continuing bonds: New understanding of grief*. Philadelphia: Taylor & Francis, 1996. ISBN 978-1560323396.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál, 2004. 200 s. ISBN 80-7178-835-X.
- KUBÍČKOVÁ, N. *Zármutek a pomoc pozůstalým*. Praha: ISV nakladatelství, 2001. 267 s. ISBN 80-85866-82-X.
- LICHTENTHAL, W. G. et al. Bereavement Follow-up after the Death of a Child as a Standard of Care in Pediatric Oncology. *Pediatric Blood Cancer* 2015; vol. 62, no. 0, p. 834–869. ISSN 1545-5009.
- McSHERRY, M. et al. Psychosocial and spiritual needs of children living with a life-limiting illness. *Pediatric Clinic of North America* 2007; vol. 54, no. 5, p. 609–629. ISSN 1557-8240.
- MEYER, E. C. et al. Parental perspectives on end-of-life care in pediatric intensive care unit. *Critical care medicine* 2002; vol. 30, no. 1, p. 226–231. ISSN 1530-0293.
- MORGAN, D. Caring for Dying Children: Assessing the Needs of the Pediatric Palliative Care Nurse. *Pediatric Nursing* 2009; vol. 35, no. 2, p. 86–90. ISSN 0097-9805.
- NEŠPOROVÁ, O. *O smrti a pohřbívání*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013. 351 s. ISBN 978-80-7325-320-2.
- NEZBEDA, O. *Průvodce smrtelníka*. Praha: Nakladatelství Paseka, 2016. 287 s. ISBN 978-80-7432-747-6.
- NOVOSAD, L. Poradenství pro osoby se zdravotním postižením. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2016. s. 423–424. ISBN 978-80-262-0366-7.
- PACKMAN, W. et al. Sibling Bereavement and continuing bonds. *Death Studies* 2006; vol. 30, no. 9, p. 817–841. ISSN 1091-7683.
- PARKES, C. M. et al. *Poradenství pro smrtelně nemocné a pozůstalé*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007. 184 s. ISBN 978-80-87029-23-7.
- RANDO, T. *Grief, dying, and death. Clinical Interventions for Caregivers*. Champaign: Research Press, 1984. 476 p. ISBN 0-87822-232-4.

- ŠPATENKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing, 2004. 200 s. ISBN 80-247-0586-9.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší krizi moderní žena*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1202-4.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Poradenství pro pozůstalé*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 223 s. ISBN 978-80-247-3736-2.
- *The Dougy Center For Grieving Children*, 2017. 35 způsobů, jak pomoci truchlícímu dítěti. Cesta domů. 69 s. ISBN 978-80-88126-37-9.
- VYMĚTAL, J. *Lékařská psychologie*. 3., aktual. vyd. Praha: Portál, 2003. 400 s. ISBN 80-7178-740X.
- WALSH, F., MCGOLDRICK, M. *Living beyond loss*. New York: W. W Norton and Company, 1991. ISBN 978-0-393-70438-9.
- WORDEN, W. J. *Grief counseling and grief therapy. A handbook for the mental health practitioner*. New York: Springer, 2004. 314 p. ISBN 978-08261-0120-4.
- WORDEN, W. J. *Grief counseling and grief therapy. A handbook for the mental health practitioner*. 4th ed. New York: Springer Publishing Company, 2009. 313 p. ISBN 978-0-8261-0120-4.
- ZANOVITOVÁ, M. Paliativna ošetrovateľská starostlivosť o detského pacienta (paliativna starostlivosť v pediatrii). In KURUCOVÁ, R. a kol. *Vybrané kapitoly z paliatívnej ošetrovateľskej starostlivosti*. Martin: KO and KA, 2015. s. 361–404. ISBN 978-80-89544-73-8.